

مروری کلی بر

صنعت نساجی و پوشاک ازبکستان / بخش اول

تهیه، تنظیم و گردآوری: سپیده کاظمی

خصوصی، به افزایش پایداری کمک کرده و از طریق فعالیتهای توسعه ظرفیت، نیازهای اقتصادی را برآورده می‌سازد و در عین حال پایداری اجتماعی، زیست‌محیطی و اقتصادی را در سراسر زنجیره تأمین ترویج می‌دهد. فعالیتهای پروژه شامل ارائه آموزش‌هایی در زمینه تولید پنبه ارگانیک، رعایت الزامات اجتماعی در فرآوری، توسعه ظرفیت در حوزه صادرات، و همکاری با شرکتهای بین‌المللی نساجی برای باز کردن بازارهای جدید است. از سال ۲۰۱۹ تاکنون، این پروژه از طریق این اقدامات توانسته است تجربه‌ای دست‌اول از پیشرفت‌ها و چالش‌های باقی‌مانده به دست آورد.

۱- مقدمه

سال ۲۰۱۷ آغازگر یک تحول چشمگیر برای ازبکستان بود. از زمان فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی، ازبکستان عمدتاً در حالت رکود باقی مانده بود و برای یافتن جایگاهی در اقتصاد جهانی تلاش می‌کرد. با این حال، در چند سال گذشته، دولت این کشور مأموریتی برای اصلاحات آغاز کرده است که تقریباً به همه چالش‌های ساختاری و اساسی اقتصاد پرداخته است: از مالیات و کار کودکان گرفته تا محیط سرمایه‌گذاری، زیرساخت‌ها، سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی و نظام قضایی.

اقلیمی و ترویج تولید پایدار جایگزین‌هایی برای روش‌های سنتی کشت پنبه هستند که نیازمند استفاده زیاد از مواد شیمیایی و آب هستند.

***اقتصادی:** ایجاد روابط تجاری بلندمدت با بازارهایی که نیازمند رعایت استانداردهای بالای پایداری هستند، پایه‌ای برای اجرای شیوه‌های اجتماعی و زیست‌محیطی پایدار فراهم می‌کند.

با انجام اصلاحات، نساجی این کشور از انحصار دولتی به سمت بنگاه‌های خصوصی حرکت کرده است که پذیرای رویکردهای پایدار اجتماعی و زیست‌محیطی هستند. نمونه‌هایی از این رویکردها شامل آبیاری قطره‌ای، معرفی برنامه‌های «پنبه بهتر» و تولید پنبه ارگانیک می‌باشد.

شرکت همکاری‌های بین‌المللی آلمان (GIZ) به نمایندگی از وزارت فدرال همکاری اقتصادی و توسعه آلمان (BMZ) در فرآیند اصلاحات ازبکستان نقش‌آفرینی می‌کند. این کمک از طریق اجرای پروژه‌ای با عنوان «پایداری و ارزش‌افزایی در زنجیره‌های تأمین کشاورزی (پنبه) در ازبکستان» انجام می‌شود که بخشی از یک پروژه جهانی برای بهبود زنجیره‌های تأمین کشاورزی در چندین کشور است.

این پروژه با همکاری نزدیک با بخش

ازبکستان در سال‌های اخیر تلاش‌های زیادی برای تبدیل شدن به یک کشور اقتصادی موفق و مدرن در قلب آسیای مرکزی انجام داده است، اما این تلاش‌ها کمتر مورد توجه قرار گرفته‌اند. این کشور برای مدت طولانی در پس‌پردای از شهرت منفی به دلیل سانسور، آسیب‌های زیست‌محیطی و نقض حقوق بشر قرار داشت. با این حال، در چند سال گذشته، ازبکستان هم در حوزه خصوصی و هم در حوزه سیاسی، تلاش‌های گسترده‌ای برای غلبه بر این چالش‌ها و بهبود شهرت خود انجام داده است.

از سال ۲۰۱۷، دولت این کشور برنامه‌ای اصلاحی را آغاز کرده که پیشرفت‌های مثبتی در تمامی بخش‌های جامعه، سیاست و اقتصاد، به‌ویژه در بخش پنبه و نساجی، به همراه داشته است.

این کشور دارای سابقه‌ای صدساله در کشت پنبه است و امروزه همچنان یکی از ۱۰ تولیدکننده بزرگ پنبه در جهان محسوب می‌شود. این موضوع فرصت‌های بسیاری برای تغییرات پایدار فراهم می‌کند:

***اجتماعی:** می‌تواند مشاغل مناسبی برای نیروی کار عظیم این کشور که پرجمعیت‌ترین کشور آسیای مرکزی است ایجاد کند، به ویژه برای زنان.

***زیست‌محیطی:** روش‌های انطباق با تغییرات

نتایج این اصلاحات چشمگیر است و اعداد خود گویا هستند. در مقایسه با سال ۲۰۱۸، ورودی‌های سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی (FDI) چهار برابر شده و در سال ۲۰۲۳ به ۲.۲ میلیارد دلار رسید. منبع (UNCTAD)، با اجرای بیش از ۵۹,۰۰۰ پروژه در این مدت که منجر به ایجاد بیش از ۲.۵ میلیون شغل شده است. مالیات‌های درآمد شخصی از ۴۰ به ۲۰ کاهش یافت، مالیات املاک از ۱۵ به ۵ کاهش پیدا کرد. این اصلاحات منجر به نرخ‌های رشد سالانه قابل توجهی در تولید ناخالص داخلی (GDP) بین ۶ تا ۸ درصد شده است (به جز در سال ۲۰۲۰ به دلیل پاندمی COVID).

این اصلاحات تنها به سیاست‌های مالی محدود نشدند، بلکه به اصلاحات قوانین و مقررات نیز پرداخته شد تا از کسب و کارها حمایت کرده و ادغام در اقتصاد جهانی را تسهیل کنند. این کشور سیستم کار اجباری و کار کودکان در مزارع پنبه را لغو کرد، همچنین به برنامه‌های برای خصوصی‌سازی شرکت‌های دولتی پرداخت و اصلاحاتی در نظام قضایی اجرا کرد.

در سند استراتژیک معروف به «استراتژی ازبکستان ۲۰۳۰»، این کشور برنامه‌ریزی کرده است تا تولید ناخالص داخلی (GDP) خود را تا سال ۲۰۳۰ به ۱۶۰ میلیارد دلار افزایش دهد و صادرات خود را به ۴۵ میلیارد دلار برساند، به طوری که ۸۵ درصد از تولید ناخالص داخلی توسط بخش خصوصی تأمین شود. این اهداف ممکن است جاه طلبانه به نظر برسند، اما با توجه به آنچه که تاکنون به دست آمده است، به نظر می‌رسد که کشور در مسیر دستیابی به این اهداف قرار دارد.

ازبکستان اکنون به مقصد جذابی برای سرمایه‌گذاران پیشرو تبدیل شده است. بسیاری از شرکت‌های بین‌المللی این فرصت را مشاهده کرده‌اند، به ویژه پس از کسب وضعیت GSP+ اروپا در آوریل ۲۰۲۱ و

توافق‌های تجاری مختلف منطقه‌ای که این کشور با همسایگان و بازارهای کلیدی دیگر خود دارد.

بخش نساجی و پوشاک (TAS) در قلب این تحول قرار دارد و هم به عنوان یک بهره‌بردار عمده از اصلاحات و هم به عنوان یک عامل کلیدی در رشد ازبکستان عمل کرده است. خصوصی‌سازی تولید پنبه، معرفی مدل خوشه‌ای، لغو کار اجباری و کار کودکان به طور سیستماتیک، و همچنین باز شدن اقتصاد، همه عواملی هستند که به جذب سرمایه‌گذاری‌های قابل توجه در این بخش کمک کرده‌اند.

با بیش از ۷,۰۰۰ بنگاه نساجی و پوشاک، صادرات این کشور در سال ۲۰۲۳ به بیش از ۳.۹ میلیارد دلار رسید. مهم‌تر اینکه، ازبکستان توانسته است در سال ۲۰۲۳، صد درصد پنبه خود را به نخ تبدیل کند و به سمت تولید با ارزش افزوده بالاتر حرکت کند و صادرات پنبه خام خود را حذف نماید. این دستاورد قابل توجهی است و راه را برای تبدیل ازبکستان به یک بازیگر جهانی هموار می‌کند، با ارائه یک صنعت کاملاً یکپارچه از الیاف تا محصول نهایی، هزینه‌های تولید رقابتی، دسترسی بدون تعرفه به اروپا و زمان تحویل کوتاه.

۲-نمای کلی از صنعت نساجی و پوشاک ازبکستان

۱-۲ یک غول نساجی در حال شکل‌گیری؟

در سال‌های اخیر، صنعت نساجی ازبکستان شاهد سرمایه‌گذاری‌های زیادی در تأسیسات تولیدی پیشرفته و یکپارچه بوده است که اغلب به کشت پنبه در قالب ساختارهایی به نام «خوشه‌های پنبه-نساجی» متصل هستند. با تشکر از خصوصی‌سازی تولید پنبه و ایجاد ۱۴۲ خوشه، این کشور توانسته است صد درصد از ۱.۱ میلیون تن تولید پنبه خود را به نخ تبدیل کند و به سرعت خود را به عنوان

یک بازیگر عمده در صنعت ریسندگی معرفی کند. در حالی که مساحت اختصاص یافته برای کشت پنبه در دهه گذشته کاهش یافته است، اما شیوه‌های کشاورزی بهبود یافته باعث افزایش عملکرد و رشد تولید کلی شده است.

امروزه ازبکستان بیش از ۷,۰۰۰ شرکت در بخش نساجی و پوشاک (TAS) دارد که نزدیک به ۶۰۰,۰۰۰ کارمند مشغول به کار هستند و صادرات آن در سال ۲۰۲۳ به بیش از ۳.۹ میلیارد دلار رسید.

بخش عمده‌ای از این شرکت‌ها (تقریباً ۵۶۰۰ بنگاه) شامل تولیدکنندگان پوشاک آماده است، در حالی که مابقی شامل حدود ۱۵۰ تولیدکننده نخ، ۱۳۰ تولیدکننده پارچه، ۲۵۰ شرکت بافندگی، ۱۱۰ تولیدکننده جوراب و تعدادی سازندگان لوازم جانبی و خدمات می‌شود.

اگرچه صنعت به حوزه‌های ریسندگی، بافندگی، بافتنی، رنگرزی و تکمیل، و همچنین تولید پوشاک و منسوجات خانگی گسترش یافته است، این بخش عمدتاً بر پنبه تمرکز داشته و هنوز در زمینه تولید الیاف دیگر رشد نکرده است.

برای تبدیل شدن به یکی از مقاصد برتر تأمین برای خریداران اروپایی و احتمالاً آمریکایی، این صنعت نیاز دارد که به تولید محصولات از الیاف مصنوعی و سایر الیاف طبیعی غیر پنبه‌ای بپردازد و همچنین دامنه بافندگی، بافتنی و تولید محصولات نهایی را گسترش دهد. بنابراین، این استراتژی به ازبکستان این امکان را می‌دهد که محصولات با ارزش افزوده بالاتر ارائه دهد و به نیازهای حال توسعه برندها و خرده‌فروشان بین‌المللی پاسخ دهد. ازبکستان همچنین می‌تواند به جذب سرمایه‌گذاری در زیرشاخه نساجی فنی بپردازد و در تمرکز فعلی خود بر الیاف پنبه و محصولات پوشاک و منسوجات خانگی ساده تنوع ایجاد کند. در نهایت، ازبکستان باید بر

کیلوگرم/هکتار)، اما از نظر بهره‌وری از بسیاری دیگر از تولیدکنندگان بزرگ پیشی گرفته است (هند ۴۴۵ کیلوگرم/هکتار، پاکستان ۳۸۸ کیلوگرم/هکتار). بر اساس گزارش USDA در سال ۲۰۲۰ بهبودهای اخیر در بهره‌وری پنبه ازبکستان را به کارایی منابع (مانند استفاده از آب)، پذیرش فناوری‌های مدرن و بهبود شیوه‌های کشاورزی در خوشه‌های پنبه نسبت می‌دهد.

این کشور همچنین گام‌هایی برای گسترش تولید پنبه پایدار و ارگانیک خود برداشته است. تا سال ۲۰۲۳، حدود ۷,۰۰۰ هکتار تحت کشت پنبه ارگانیک قرار دارد و اصول و معیارهای پنبه بهتر (BETTER COTTON) در بیش از ۳۵,۰۰۰ هکتار اعمال می‌شود. پیش‌بینی می‌شود این مساحت در سال‌های آینده افزایش یابد، زیرا خوشه‌های بیشتری به روش‌های کشت پایدار وارد می‌شوند. علاوه بر این، شیوه‌های کشاورزی احیاکننده در دو منطقه مختلف آزمایش می‌شود.

جدول ۱. نکات کلیدی و کلی در خصوص ازبکستان

الیاف	ریسندگی	پارچه و تولید	پوشاک و محصولات آماده
تولید ۱.۱ میلیون تن پنبه در سال ۲۰۲۳	تولید ۹۳۲ هزار تن نخ در سال ۲۰۲۳	ظرفیت ۱,۳۶۴ میلیون متر مربع پارچه بافته و ۳۷۰,۰۰۰ تن پارچه بافتنی	عملیات مدرن CMT (برش، دوخت، تکمیل)
افزایش سهم پنبه بهتر (BCI) و پنبه ارگانیک	سرمایه‌گذاری‌های عظیم در فناوری‌های پیشرفته، از جمله ریسندگی فشرده	ظرفیت تولید مجموعه گسترده‌ای از پارچه‌های میمتی بر پنبه (جین، پوشاک ورزشی، بافتنی، ملحفه، حوله، و غیره)	رشد ظرفیت‌های تولید در حوله‌های تری، ملحفه، جین، کالاهای بافتنی و غیره
بهبود سطح عملکرد و مدیریت بهتر آب با استفاده از فناوری‌های جدید (آبیاری قطره‌ای، انواع بذر، روش‌های جدید کوددهی و غیره)	صادرات نخ در سال ۲۰۲۳ بیش از ۱.۲ میلیارد دلار بود که از ۸۸۰ میلیون دلار در سال ۲۰۱۹ افزایش یافته است.	صادرات پارچه ۳ برابر شد، از ۱۵۳ میلیون دلار در سال ۲۰۱۹ به بیش از ۴۶۰ میلیون دلار در سال ۲۰۲۳.	صادرات محصولات نهایی (HS = ۶۲ و ۶۳) از حدود ۴۰۰ میلیون دلار در سال ۲۰۱۹ به بیش از ۱.۵ میلیارد دلار در سال ۲۰۲۳ افزایش یافت.
بازپس‌گیری زمین‌های پنبه به مساحت بیش از ۱۰۰,۰۰۰ هکتار.	ظرفیت کل ریسندگی به ۳.۹ میلیون دوک در سال ۲۰۲۳ رسید.	ظرفیت نصب شده در بافندگی از ۱۱,۰۰۰ دستگاه بافندگی و ۳,۹۰۰ دستگاه بافندگی دایره‌ای فراتر رفت.	
ازبکستان سومین تولیدکننده بزرگ ابریشم در جهان است.			

۲-۱-۲- ریسندگی و رنگرزی نخ

در سال ۲۰۲۳، ۱۷۵ شرکت نخ‌ریسی در ازبکستان با ۳.۹ میلیون دوک و ۲۴۲,۰۰۰ روتور نصب شده فعالیت می‌کردند. تولید نخ در این سال به ۱,۳ میلیون تن رسید که حدود یک سوم آن (۴۴۸,۰۰۰ تن) به صادرات اختصاص یافت. صنعت عمدتاً بر تولید نخ صد درصد پنبه تمرکز دارد و تنها بخشی از آن به تولید نخ‌های مخلوط پنبه پرداخته است. صنعت داخلی برای تأمین نیازهای خود به الیاف مصنوعی (MMF) و الیاف غیر پنبه‌ای طبیعی باید به واردات تکیه کند. برخی از سرمایه‌گذاری‌های آینده در تولید نخ به گسترش تولید MMF و الیاف دیگر می‌پردازد.

ظرفیت رنگرزی نخ در ازبکستان همچنان کوچک است و در سال ۲۰۲۳ به میزان ۶۴,۴۰۰ تن تخمین زده شده است (منبع

سال ۲۰۲۱ موفق شده است کار اجباری و کار کودکان سیستماتیک را از چرخه تولید پنبه حذف کند.

در سال ۲۰۲۳، ازبکستان در میان بزرگترین تولیدکنندگان پنبه جهان (چین، هند، ایالات متحده، برزیل، استرالیا، پاکستان) قرار داشت و چندین نوع پنبه را تولید می‌کند. انتخاب نوع پنبه در کشاورزی یکی از عوامل اصلی تأثیرگذار بر عملکرد و کیفیت محصول است. در عین حال، انواع جدیدی با کیفیت الیاف و عملکرد بهتر نیز توسعه یافته است، عملکرد متوسط پنبه در ازبکستان در سال ۲۰۲۳/۲۰۲۲ به ۶۶۱ کیلوگرم در هکتار رسید، که تقریباً یک افزایش ۱۰ درصدی نسبت به سال گذشته را نشان می‌دهد.

اگرچه عملکرد پنبه ازبکستان کمتر از برخی رقبا است (چین ۱۹۹۲ کیلوگرم/هکتار، ترکیه ۱۷۷۵ کیلوگرم/هکتار و ایالات متحده ۸۴۴

رعایت استانداردهای اجتماعی و زیست‌محیطی بین‌المللی تمرکز کند تا بتواند برای بازار اروپا جذاب‌تر شود.

۲-۱-۱- تولید پنبه

ازبکستان از دوران اتحاد جماهیر شوروی یکی از بزرگترین تولیدکنندگان و صادرکنندگان پنبه در جهان بوده است. پنبه هنوز حدود ۳۰ درصد از اراضی کشاورزی کل ازبکستان را به خود اختصاص می‌دهد، با حدود ۱ میلیون هکتار اراضی کشت پنبه.

در سال ۲۰۱۷، دولت اقدام به خصوصی‌سازی تولید پنبه کرد و امروز صنعت کاملاً در دست بخش خصوصی است که توسط ۱۴۲ خوشه نمایندگی می‌شود.

طبق گزارش‌های ILO، هر ساله تقریباً ۲ میلیون نفر برای برداشت سالانه پنبه در ازبکستان جذب می‌شوند. این کشور از

پارچه‌های MMF و محصولات پیچیده‌تر به واردات وابسته باشد که منجر به واردات ۱۲۱ میلیون متر مربع پارچه بافته شده و حدود ۲۸,۹۰۰ تن پارچه بافتنی شده است. اگرچه هر دو رقم در دو سال گذشته کاهش یافته‌اند، اما همچنان صنعت برای تأمین نیازهای خود به منسوجات اولیه MMF به واردات وابسته است.

جدول ۲. آمار ۲۰۲۳ ریسندگی نخ ازبکستان	
تعداد شرکت‌های ریسندگی	۱۷۵
ظرفیت نصب شده	۳.۹ میلیون اسپیندل و ۲۴۲۰۰۰ روتر
ظرفیت ریسندگی سالانه	۱.۳ میلیون تن
تولید نخ واقعی	۰.۹ میلیون تن
صادرات نخ	۴۴۸۰۰۰ تن
واردات نخ	۲۵۶۸۰ تن

جدول ۳. آمار صادرات نخ ازبکستان در بازه ۲۰۲۰ تا ۲۰۲۳

صادرات نخ	حجم (هزار تن)	ارزش (میلیون دلار)
۲۰۲۰	۴۵۵	۹۴۷
۲۰۲۱	۵۶۳	۱۶۱۸
۲۰۲۲	۴۰۹	۱۴۲۲
۲۰۲۳	۴۴۸	۱۱۷۲

جدول ۴. آمار واردات نخ ازبکستان در بازه ۲۰۲۰ تا ۲۰۲۳

واردات نخ	حجم (هزار تن)	ارزش (میلیون دلار)
۲۰۲۰	۳۰.۷	۴۶
۲۰۲۱	۲۹.۵	۶۱
۲۰۲۲	۸.۴	۱۶
۲۰۲۳	۲۵.۷	۳۰

۲-۱-۴- تولید منسوجات خانگی و پوشاک
بیش از ۶,۰۰۰ تولیدکننده پوشاک آماده (RMG) و منسوجات خانگی در ازبکستان فعالیت دارند که در سال ۲۰۲۳ بیش از ۲.۳ میلیارد قطعه تولید کرده‌اند (منبع: UTGA). این میزان در مقایسه با ۲ میلیارد قطعه در سال ۲۰۲۱، ۱۵ درصد افزایش یافته است. صادرات این بخش، از سال ۲۰۱۷ رشد چشمگیری داشته و از ۳۰۰ میلیون دلار به بیش از ۱.۵ میلیارد دلار در سال ۲۰۲۱ رسیده است، که تقریباً پنج برابر افزایش را نشان می‌دهد. این صنعت عمدتاً بر محصولات پایه‌ای پنبه‌ای متمرکز است و صادرات آن عمدتاً به کشورهای همسایه صورت می‌گیرد. با اینکه ازبکستان از نظر جغرافیایی به بازارهای اروپایی نزدیک است، صادرات به اروپا تاکنون بسیار محدود بوده است.

۲۰۱۷ تا کنون تقریباً هفت برابر شده است. تعداد کارخانه‌های بافتنی بیش از ۲۶۰ تولیدکننده است که بیش از ۳۶۹,۶۰۰ تن پارچه تولید می‌کنند. مشابه با بافندگی، صادرات پارچه‌های بافتنی نسبت به تولید بسیار کم بود و در سال ۲۰۲۳، ۶۰,۸۵۰ تن صادر شد. با این حال، صادرات بیش از پنج برابر از سال ۲۰۱۷ افزایش یافته است.

صادرات هر دو پارچه بافته شده و بافتنی عمدتاً به کشورهای همسایه و بازارهای منطقه‌ای انجام شده است، از جمله: روسیه، چین، ترکیه، قرقیزستان، قزاقستان و لهستان. صنعت در حال حاضر بر تولید پنبه و پارچه‌های پایه تسلط یافته است. تولیدکنندگان از یک هنوز به سمت تولید با ارزش افزوده بالاتر و پارچه‌های پیچیده‌تر حرکت نکرده‌اند.

این تمرکز بر پنبه باعث شده است که صنعت محلی برای نیازهای خود به

UTGA)، که عمدتاً به دلیل تمرکز فعلی، محلی می‌باشد. این وضعیت ممکن است با سرمایه‌گذاری‌های بیشتر در این بخش، به ویژه در محصولات با ارزش افزوده بالاتر، تغییر کند.

واردات نخ نیز نسبتاً کم است و در سال ۲۰۲۳ به اندکی بیشتر از ۲۵,۰۰۰ تن رسید. واردات نخ پنبه‌ای با نرخ رشد سالانه مرکب (CAGR) معادل ۳ درصد و واردات نخ‌های MF با نرخ رشد سالانه مرکب ۷ درصد در همین مدت رشد داشته است.

۲-۱-۳- تولید الیاف و فرآیند تولید

در ازبکستان بیش از ۲۵۰ شرکت بافندگی وجود دارد که بیش از ۱,۳۶۴ میلیون متر مربع پارچه تولید می‌کنند. در حالی که صادرات حدود ۵۸۹ میلیون متر مربع (تقریباً ۴۵ درصد از تولید کل) بوده است، حجم صادرات از سال

۲-۱-۵- سایر بخش‌ها (ابریشم، صنایع جانبی و غیره)

سنت تولید ابریشم در ازبکستان به دوران باستان بازمی‌گردد و یکی از افتخارات ملی این کشور به شمار می‌رود. امروزه، این بخش همچنان تحت کنترل دقیق دولت قرار دارد، اما برداشت سالانه ابریشم از طریق تولید خانوادگی انجام می‌شود. ازبکستان به عنوان سومین تولیدکننده بزرگ ابریشم در جهان شناخته می‌شود و سالانه حدود ۲۵,۰۰۰ تن پيله خام تولید می‌کند.

طبق گزارش انجمن UzbeKIPAKSANOAT،

واحد مطالعات آماري و راهبردي دبیرخانه انجمن صنایع نساجی ایران

ازبکستان یکی از معدود کشورهایی است که به تازگی وارد زنجیره ارزش نساجی و پوشاک شده و توان رقابت مستقیم با مقاصد تأمین شناخته شده را دارد. این کشور از چندین مزیت بسیار جذاب برخوردار است که آن را به یک تأمین کننده کلیدی برای خریداران از شرق و غرب تبدیل کرده است.

جاذبیت ازبکستان تنها به هزینه های رقابتی آن محدود نمی شود، بلکه نزدیکی به بازار، توانایی و پتانسیل ردیابی محصولات از فیبر تا محصول نهایی، و همچنین عزم دولت برای حمایت از این بخش با مجموعه ای از مشوق ها و ابزارها از دیگر عواملی هستند که این کشور را متمایز می کنند.

دولت مجموعه ای از سیاست ها و قوانین را برای رعایت حقوق کارگران، حفاظت از محیط زیست، تسهیل سرمایه گذاری و حمایت از تجارت وضع کرده است، علاوه بر خصوصی سازی تولید پنبه. این قوانین و مقررات جدید منجر به سرمایه گذاری های چشمگیری در کل زنجیره ارزش شده است، به ویژه با استفاده از ماشین آلات و تجهیزات پیشرفته در تأسیسات تولید کاملاً یکپارچه، که ازبکستان را به یکی از تولیدکنندگان برتر فیبر و محصولات پنبه در جهان تبدیل کرده است. علاوه بر این، سرمایه گذاری ها در زیرساخت ها، لجستیک و حمایت از بخش خصوصی نقش مهمی در تضمین رشد صنعت ازبکستان داشته اند، چه از نظر تولید و چه از نظر صادرات.

۲-۱- نیروی کار به عنوان یک منبع اصلی

ازبکستان مجموعه ای از قوانین را تصویب کرده است که با هدف حفاظت از حقوق کارگران و حذف استفاده سیستماتیک و گسترده از کار کودکان و کار اجباری در تولید پنبه تنظیم شده اند.

این قوانین حداقل دستمزد را شامل می شود (که از ۷۵ دلار در سال ۲۰۲۲ به ۸۵ دلار در سال

جدول ۵. آمار بافندگی ازبکستان در سال ۲۰۲۳		
تعداد شرکت های بافندگی تار پودی	۲۵۰	
تعداد شرکت های بافندگی حلقوی	۲۶۰	
ظرفیت نصب شده - دستگاه های بافندگی بدون شاتل	۱۱۰۰۰	
ظرفیت نصب شده - ماشین های بافندگی حلقوی	۳۹۴۲	
ظرفیت سالانه پارچه تار پودی	۱۳۶۴ میلیون متر مربع	
ظرفیت سالانه پارچه حلقوی	۳۶۹۶۰۱ تن	
تعداد واحدهای تولید	بیش از ۱۰۰	
صادرات پارچه تار پودی	۵۸۹ میلیون متر مربع	
واردات پارچه تار پودی	۱۲۱ میلیون متر مربع	
صادرات پارچه حلقوی	۶۰۸۵۰ تن	
واردات پارچه حلقوی	۲۸۹۰۰ تن	
جدول ۶. صادرات پارچه تار پودی ازبکستان ۲۰۱۷-۲۰۲۳		
صادرات نخ	حجم (متر مربع)	ارزش (میلیون دلار)
۲۰۱۷	۸۷	۴۰
۲۰۱۸	۱۸۵	۷۵
۲۰۱۹	۲۱۶	۷۴
۲۰۲۰	۲۹۷	۱۰۴
۲۰۲۱	۳۱۹	۱۴۶
۲۰۲۲	۳۰۵	۱۶۸
۲۰۲۳	۵۸۹	۱۷۲
جدول ۷. صادرات پارچه حلقوی ازبکستان ۲۰۱۷-۲۰۲۳		
صادرات نخ	حجم (متر مربع)	ارزش (میلیون دلار)
۲۰۱۷	۱۱	۴۳
۲۰۱۸	۱۶	۶۳
۲۰۱۹	۲۰	۷۹
۲۰۲۰	۳۳	۱۴۰
۲۰۲۱	۴۶	۲۳۸
۲۰۲۲	۵۰	۳۰۱
۲۰۲۳	۶۱	۲۹۰

این بخش بیش از ۸۵۰,۰۰۰ نفر را (عمدتاً به صورت فصلی) مشغول به کار کرده است. در سال ۲۰۲۳، ازبکستان بیش از ۷۹.۴ میلیون دلار (طبق آمار COMTRADE) محصولات مرتبط با ابریشم (مانند نخ ابریشم، پارچه ابریشمی، ضایعات ابریشم و غیره) صادر کرده است که بیش از ۸۵ درصد از صادرات به کشورهایمانند چین، تاجیکستان، ایران و ویتنام بوده است.

ازبکستان اهداف بزرگی برای توسعه صنعت ابریشم دارد، از جمله سرمایه گذاری های

اختصاصی برای گسترش مناطق کشت درختان توت، مدرن سازی واحدهای فرآوری موجود و افزایش تولید پارچه های ابریشمی. حدود ۴۰ شرکت (۵۰ درصد از آنها در منطقه تاشکند) با مجموع ۱,۰۰۰ کارمند در تولید محلی لوازم جانبی برای صنعت پوشاک در ازبکستان فعالیت می کنند. این لوازم جانبی شامل موارد زیر است:

۲-۲- یک شریک تأمین کننده با پیشنهادات فراوان

جدول ۸. صادرات پوشاک از پاکستان ۲۰۲۳-۲۰۲۱

صادرات پوشاک بافتنی			صادرات پوشاک تار-پودی		
سال	مقصد	درصد سهم	سال	مقصد	درصد سهم
۲۰۲۱	روسیه	۳۳٪	۲۰۲۱	روسیه	۳۳٪
۲۰۲۲	روسیه	۵۴٪	۲۰۲۲	روسیه	۴۳٪
۲۰۲۳	روسیه	۵۹٪	۲۰۲۳	روسیه	۴۵٪

این صنعت فراهم کرده است تا به بازارهای جدیدی مانند اتحادیه اروپا و ایالات متحده وارد شود. تلاش‌های مستمر دولت برای حفظ دستاوردهای کنونی و بهبود شرایط کاری، نشانه‌ای مثبت است که نشان می‌دهد وضعیت کارگران در ازبکستان به سمت بهتر شدن پیش می‌رود.

۲-۲-۲- محیط زیست در اولویت است

طبق قانون اساسی جمهوری ازبکستان، زمین، منابع زیرزمینی، آب‌ها، گیاهان و حیات وحش و دیگر منابع طبیعی به‌عنوان دارایی ملی شناخته می‌شوند. این منابع باید به‌طور معقول استفاده شده و توسط دولت محافظت شوند. قانون شماره ۷۵۴-XII در خصوص حفاظت از طبیعت چندین بار اصلاح شده است که آخرین اصلاحات آن در سال ۲۰۲۴ انجام شده است. دولت به‌طور مستمر قوانین، فرمان‌ها و ابزارهایی را برای حفظ محیط‌زیست معرفی می‌کند. وزارت اکولوژی، حفاظت از محیط‌زیست و تغییرات اقلیمی جمهوری ازبکستان (MEEPCC) به همراه سازمان‌های وابسته به خود، نظارت بر جنبه‌های مختلف حفاظت از محیط‌زیست را بر عهده دارد و توسعه شیوه‌های سبز را ترویج می‌کند. این موضوع نشان‌دهنده اولویت واضح دولت در قرار دادن حفاظت از محیط‌زیست در صدر دستور کار خود است.

لیست قوانین محیط زیستی

ازبکستان چارچوب قانونی‌ای را برای حفاظت از محیط‌زیست ایجاد کرده است که ابزارهای لازم برای مدیریت و نظارت بر اجرای قوانین موجود را نیز فراهم می‌کند.

این چارچوب قانونی شامل بیش از ۱۰۰ قانون و ۵۰ فرمان، آیین‌نامه و اسناد نظارتی است. فهرست این قوانین شامل موارد زیر است:

* قانون اساسی ازبکستان

اراضی، منابع زیرزمینی، آب، گیاهان، جانوران

غیرقابل قبول ساختن کار کودکان، در قانون و عمل بود. همچنین پیشرفت‌هایی در ایجاد گفت‌وگوی اجتماعی و شیوه‌های مذاکره جمعی در بخش پنبه صورت گرفته است. در سال ۲۰۲۱، نمایندگان جامعه مدنی برای مشارکت در برداشت پنبه آموزش دیدند. در ژانویه ۲۰۲۴، توافق‌نامه‌ای همکاری میان مرکز کارآفرینی خصوصی بین‌المللی CIPE، مرکز همبستگی، انجمن خوشه‌های پنبه و نساجی ازبکستان و وزارت استخدام ازبکستان امضا شد که هدف آن افزایش شفافیت و مسئولیت‌پذیری در صنعت پنبه است.

این گام مثبت در راستای مجموعه‌ای از اقدامات است که توسط دولت ازبکستان و صنعت برای تضمین پایداری اصلاحات انجام می‌شود. علاوه بر این، در ژوئن ۲۰۲۳، سازمان بین‌المللی کار (ILO) و شرکت مالی بین‌المللی (IFC) برنامه جدید BETTER WORK را در ازبکستان راه‌اندازی کردند. این ابتکار به‌منظور بهبود شرایط کاری و افزایش رقابت‌پذیری در صنعت نساجی و پوشاک کشور است.

برنامه شامل ارزیابی‌های انطباق، آموزش‌ها و خدمات مشاوره‌ای است و تمرکز آن بر ترویج استانداردهای کار است. سه نهاد وابسته (دولت، کارفرمایان و سازمان‌های کارگری) در تاریخ ۳۰ مه ۲۰۲۳، یادداشت تفاهمی امضا کردند که شرایط این برنامه را مشخص می‌کند.

بی‌شک لغو تحریم‌ها بر روی پنبه ازبکستان در سال ۲۰۲۲ (که از سال ۲۰۰۷ توسط کمیسیون پنبه اعمال شده بود) یکی از چالش‌های اصلی که صنعت نساجی و پوشاک با آن مواجه بود را از بین برده و فرصتی را برای

۲۰۲۴ افزایش یافت) و همچنین مجموعه‌ای از حقوق کارگری نظیر ساعات کاری، حداقل سن کار، آزادی اشتغال، آزادی تشکیل اتحادیه و تعطیلات را پوشش می‌دهد. جدیدترین قانون، که در سال ۲۰۲۲ تصویب و در سال ۲۰۲۳ اجرایی شد، شامل چند اصل کلیدی است و بر اساس اصول و توصیه‌های سازمان بین‌المللی کار (ILO) تنظیم شده است.

*برابری حقوق کار و منع تبعیض در حوزه کار و اشتغال

*آزادی اشتغال و ممنوعیت کار اجباری

*مشارکت اجتماعی در حوزه کار

*تضمین امنیت حقوق کار و انجام وظایف شغلی

*غیرقابل قبول بودن بدتر کردن وضعیت قانونی کارمندان

مهم‌تر از همه این که در سال ۲۰۲۲، سازمان بین‌المللی کار (ILO) بیانیه‌ای صادر کرد که در آن تأیید کرد که کار اجباری و کار کودکان سیستماتیک در برداشت پنبه توسط دولت ازبکستان ریشه‌کن شده است. این تأیید از سوی ILO پایان یک دوران را علامت‌گذاری کرد و باعث شد که کمپین پنبه در مارس ۲۰۲۲، تحریم پنبه ازبکستان را که از سال ۲۰۰۹ به اجرا درآمده بود، لغو کند.

گزارش نظارت شخص ثالث ILO در سال ۲۰۲۱ بر برداشت پنبه در ازبکستان نشان داد که ازبکستان در برداشت پنبه سال ۲۰۲۱، کار اجباری و کار کودکان سیستماتیک را ریشه‌کن کرده است. ILO از سال ۲۰۱۳ با ازبکستان همکاری کرده است تا شیوه‌های کشاورزی و اقتصادی در بخش پنبه را اصلاح کند. این کار شامل تغییر نگرش‌ها و رفتارها و

این چالش‌ها انجام داده است، پرداخته است. علاوه بر این، برای شرکت‌های نساجی، مشوقی اختصاصی طراحی شده است تا سرمایه‌گذاری‌ها در زمینه تصفیه پساب‌ها را تشویق کند.

این طرح مالیات بر درآمد شرکت‌ها را به مدت ۷ سال کاهش می‌دهد و مقدار کاهش یافته معادل سرمایه‌گذاری شرکت در تأسیسات مدرن تصفیه و فاضلاب است. دولت همچنین ۳۰ درصد از هزینه‌های لیزر-

تسطیح را برای بهبود کارایی منابع آب پوشش خواهد داد. سازمان‌های علمی به خوشه‌ها کمک خواهند کرد تا تکنیک‌های پیشرفته در کشاورزی و تولید پنبه را یکپارچه کنند، در حالی که دولت فناوری‌های انرژی جایگزین و صرفه‌جویی در مصرف آب را تشویق می‌کند.

علاوه بر این، برای تشویق شرکت‌ها به رعایت استانداردهای بین‌المللی، دولت برنامه‌ای را ارائه کرده است که تا صد درصد از هزینه‌های گواهینامه‌های ESG را پوشش می‌دهد. این برنامه نتایج سریع خود را نشان داده است و چندین شرکت در این صنعت دارای گواهینامه‌های بین‌المللی هستند.

این برنامه ادامه دارد و انتظار می‌رود بسیاری دیگر از شرکت‌ها را به دریافت گواهینامه‌های بین‌المللی در زمینه رعایت استانداردهای زیست‌محیطی و اجتماعی ترغیب کند. با توجه به تقاضای رو به رشد از سوی مصرف‌کنندگان و خریداران بین‌المللی برای کالاهای مسئولانه تأمین شده، چنین ابتکاری برای ازبکستان اهمیت زیادی دارد زیرا این کشور خود را به عنوان یک مرکز تولیدی منطقه‌ای و بین‌المللی کلیدی در حال ادغام با اقتصاد جهانی قرار می‌دهد.

۲-۳- زیرساخت‌های بیشتر

تعداد مناطق ویژه اقتصادی از ۲۲ در سال ۲۰۲۲ به ۲۵ منطقه افزایش یافته است و تعداد مناطق صنعتی کوچک برای صنایع

وزارت اکولوژی، حفاظت از محیط‌زیست و تغییرات اقلیمی (MEEPCC) به همراه وزارت بهداشت پروژه‌ای را آغاز کردند که هدف آن توسعه یک پلتفرم ملی و یک اپلیکیشن موبایل برای نظارت بر کیفیت هوا در ازبکستان است. هدف بلندمدت این پروژه، توسعه استانداردهای ملی برای کیفیت هوا است که این تلاش تحت هدایت سازمان خدمات هیدرومتریولوژی MEEPCC انجام می‌شود.

علاوه بر این، ازبکستان در سال ۲۰۲۱، سند «مشارکت ملی تعیین‌شده» خود را به کنوانسیون تغییرات اقلیمی سازمان ملل (UNFCCC) دوباره ارسال کرد. طبق این سند، انتشار گازهای گلخانه‌ای (GHG) ازبکستان از سال ۲۰۱۳ به میزان ۰٫۶ درصد کاهش یافته است. در سال ۲۰۱۷، میزان انتشار گازها به ۱۸۹٫۲ میلیون تن رسید، و کشور متعهد شده است که تا سال ۲۰۳۰ میزان انتشار گازهای گلخانه‌ای به ازای هر واحد تولید ناخالص داخلی (GDP) را نسبت به سطح سال ۲۰۱۰ به میزان ۳۵ درصد کاهش دهد، که این کار از طریق ترویج فناوری‌های صرفه‌جویی در انرژی و دوستدار محیط‌زیست و تخصیص منابع برای تأمین مالی تغییرات اقلیمی خواهد بود.

همچنین، ۲۸ پروژه بزرگ به عنوان مشارکت‌های عمومی-خصوصی در زمینه ساخت نیروگاه‌های خورشیدی، بادی و هیبریدی با ظرفیت مجموعی ۶٫۳ گیگاوات راه‌اندازی شده‌اند. از میان این پروژه‌ها، هفت پروژه اول (با ظرفیت ۲٫۶ گیگاوات) در سال ۲۰۲۳ راه‌اندازی شد.

این پروژه‌ها بخشی از هدف کلی کشور هستند که تا سال ۲۰۳۰ به تولید ۲۷ گیگاوات انرژی از طریق نیروگاه‌های سبز برسد. گزارش ملی وضعیت محیط‌زیست، به‌طور کامل به چالش‌هایی که ازبکستان با آن‌ها مواجه است و اقداماتی که دولت برای کاهش

و دیگر منابع به‌عنوان دارایی ملی تعریف شده‌اند که تحت حفاظت دولت قرار دارند.

* قانون کارشناسی محیط‌زیست

کارشناسی محیط‌زیست دولتی (SEE) ارگان دولتی مسئول ارزیابی تأثیرات زیست‌محیطی فعالیت‌های مختلف در کشور است که توسط فرمان شماره ۹۴۹ سال ۲۰۱۸ تنظیم شده است.

* قانون حفاظت از طبیعت

این قانون روابط بین ارگان‌های مختلف دولت ازبکستان و نهادهای خصوصی در خصوص تمام جنبه‌های حفاظت از محیط‌زیست و استفاده از منابع طبیعی را تنظیم می‌کند. این قانون همچنین به آموزش، تحقیق، اصول مدیریت محیط‌زیست، استانداردها و محدودیت‌های اجرایی پرداخته و مسائل مربوط به گازهای گلخانه‌ای، همکاری و ادغام با ارگان‌های بین‌المللی به‌منظور حفظ محیط‌زیست را نیز شامل می‌شود.

* قانون آب و استفاده از آب

این قانون استفاده از آب را تنظیم می‌کند و حقوق و تعهدات کاربران را تعریف می‌نماید. همچنین، مدیریت حقوق آب، صدور مجوزها و نظارت بر استفاده از آب را شامل می‌شود و اجرای مقررات در این زمینه را مدیریت می‌کند.

* قانون ایمنی هوا

این قانون به حفاظت از جو در برابر فعالیت‌های انسانی می‌پردازد و حداکثر غلظت آلاینده‌ها و گازهای منتشر شده را تعیین می‌کند.

* قانون پسماند

قانون شماره ۳۶۲-II-۲۰۰۲، اصلاح شده در (۲۰۱۱) به کاهش تولید پسماند، بازیافت، و مدیریت پسماندها می‌پردازد. این قانون همچنین از شهروندان می‌خواهد که در بحث‌ها و تصمیم‌گیری‌های مربوط به پسماندها فعالانه شرکت کنند.

به عنوان مثال، در سال‌های ۲۰۲۳-۲۰۲۴،

سبک به بیش از ۵۰۰ منطقه رسیده است، با ۸۴۱ پروژه در حال برنامه‌ریزی که قرار است در سال ۲۰۲۴ راه‌اندازی شوند. با داشتن بیش از ۷,۴۰۰ کیلومتر راه‌آهن و ۱۸۴,۰۰۰ کیلومتر جاده، این کشور در زیرساخت‌های مدرن سرمایه‌گذاری کرده است تا سرمایه‌گذاری در تجارت و صنعت را تسهیل کند (منبع: وزارت سرمایه‌گذاری‌ها و تجارت خارجی جمهوری ازبکستان).

اراضی صنعتی معمولاً از طریق فرایند مناقصه تخصیص می‌یابد، جایی که از متقاضیان خواسته می‌شود پیشنهادهای خود را شامل پروژه‌های برنامه‌ریزی شده و خروجی‌های آن با تمرکز بر منافع اقتصادی (حجم سرمایه‌گذاری، اشتغال، صادرات و غیره) ارسال کنند. برای پروژه‌های بزرگ، دولت آماده است با سرمایه‌گذاران مستقیماً مذاکره کند و همچنین زمین و احتمالاً زیرساخت‌های مورد نیاز برای کل پروژه را فراهم کند.

در سال‌های اخیر چندین فرمان صادر شده است که هدف آن‌ها حمایت از صنعت با تمرکز بر بخش‌های صادراتی است. این فرمان‌ها مزایای متعددی برای صنعت به‌طور کلی و به‌ویژه برای TAS (صنعت نساجی و پوشاک) ارائه می‌دهند و چندین مشوق خاص برای ترویج صادرات وجود دارد.

۲-۴- خوشه‌های نساجی: سکوی پرتاب

در سال ۲۰۱۸ ازبکستان قانون تشکیل خوشه‌های پنبه-نساجی را تصویب کرد که هدف آن توسعه صنعت نساجی بود. این مفهوم به دنبال ایجاد مشوق‌هایی برای شرکت‌هاست تا تولید پنبه را با تولید محصولات نساجی ترکیب کنند. این طرح در تلاش است تا صنعتی که قبلاً پراکنده بود را تجمیع کرده و هدف آن کاهش نقش دولت در تجارت و تولید پنبه و همچنین تشویق بخش خصوصی به رهبری رشد در این صنعت است.

از سال ۲۰۲۲، تعداد خوشه‌ها از ۱۳۴ به ۱۴۲ افزایش یافته و در فصل ۲۰۲۳/۲۰۲۴، صد درصد تولید پنبه کشور را تولید خواهند کرد. خوشه‌ها می‌توانند پنبه را یا در اراضی که به آن‌ها اختصاص داده شده و اجاره داده شده است کشت کنند یا از طریق قرارداد با کشاورزان و تولیدکنندگان پنبه، تولید آن‌ها را خریداری کنند. پذیرش سیستم خوشه‌ای پس از اصلاحاتی است که در سال ۲۰۲۰ از طریق فرمان ریاست‌جمهوری (PP-۴۶۳۳) اجرا شد که بخش پنبه را که قبلاً یک انحصار دولتی بود، آزادسازی کرد.

حامیان ساختار خوشه‌ای بر این باورند که این می‌تواند رشد صنعت را تسریع کرده و استاندارد زندگی بهتری برای کشاورزان فراهم کند. مزایای پیش‌بینی شده سیستم خوشه‌ای عبارتند از:

بهبود کشت پنبه با استفاده از فناوری‌های مدرن (مانند آبیاری قطره‌ای که مصرف آب را نیز کاهش می‌دهد)، رویکرد علمی‌تری به کشاورزی که محصولات بالاتری را وعده می‌دهد. و به‌حق، تا سال ۲۰۲۲، ۱۲۶,۰۰۰ هکتار با آبیاری قطره‌ای مدرن شده‌اند و ۱۴۳,۰۰۰ هکتار از اراضی قبلاً رها شده دوباره استفاده شده‌اند. این امر در حال حاضر حدود یک چهارم از کل اراضی کاشته شده پنبه در سال ۲۰۲۳/۲۰۲۴ را تشکیل می‌دهد.

بهبود معیشت کشاورزان از طریق ایجاد یک بازار آزاد برای پنبه که در آن کشاورزان آزادانه می‌توانند با بالاترین پیشنهاددهنده قرارداد ببندند.

خوشه‌های بزرگ که به‌طور مناسبی سرمایه‌گذاری شده‌اند، قادرند به استانداردهای اجتماعی و محیط زیستی بین‌المللی دست یابند و همچنین جریان سفارش‌ها را با ثبات بیشتری تأمین کنند.

خوشه‌ها انواع بذر پنبه مدرن با عملکرد بالا و مقاوم به بیماری را در زنجیره تأمین معرفی کرده و برای اولین بار در سال ۲۰۱۹ تولید

پنبه ارگانیک که طبق استاندارد پنبه ارگانیک اتحادیه اروپا تأیید شده است را آزمایش کردند (USDA-GAIN, ۲۰۲۰).

منتقدان اولیه ساختار خوشه‌ای نگرانی دارند که صنعت از تولید پنبه تا کالاهای نهایی در دستان تعداد کمی از شرکت‌ها متمرکز خواهد شد که در نهایت کنترل کل بخش را به دست خواهند گرفت.

منتقدان دیگر معتقدند که خوشه‌ها روابط تراکشی پیچیده‌ای با کشاورزان پنبه دارند و مدل خوشه‌ای بیشتر به نوعی «بندگی» کشاورزان توسط شرکت‌های نساجی خصوصی است تا ظهور بازارهای آزاد پنبه. آن‌ها بر این باورند که خوشه‌ها انحصارهایی طراحی شده توسط دولت هستند زیرا شرکت‌های نساجی خصوصی کنترل دسترسی به تقریباً تمام منابع تولید و بازاریابی لازم برای تأمین پنبه (مانند وام‌های کشاورزی، بذرها، کودها، سوخت، دستگاه‌های پنبه‌زنی، و مجوزهای صادرات) را در دست دارند.

اما در پاسخ به این نگرانی‌ها، در اکتبر ۲۰۲۳ رئیس‌جمهور در یک جلسه اعلام کرد که کشاورزان می‌توانند وارد قراردادهای آتی با هر خوشه‌ای در منطقه خود شوند (و نیازی نیست که حتماً به یک خوشه خاص که در گذشته تعیین شده بود، بفروشند).

در عمل، همچنان برای کشاورزان دشوار است که به خوشه‌های دیگری که برای آن‌ها تعیین نشده‌اند، پنبه بفروشند. با این حال، آزادسازی قیمت پنبه توسط فرمان ریاست‌جمهوری در ژانویه ۲۰۲۳ تحت عنوان «اقدامات اضافی برای حمایت از فعالیتهای تولیدکنندگان پنبه خام» موجب تثبیت عملکرد مکانیزم‌های بازار شد. این فرمان مقرر کرد که قیمت پنبه خام توسط «خوشه‌ها و مزارع پنبه-نساجی بر اساس توافق متقابل و سودمند» تعیین می‌شود.

ادامه دارد...